

Witalis Ludwik Artur Milanowski

1908-1993

Absolwent Wydziału Nawigacyjnego z 1929 r., zarządca Towarzystwa Okrętowego „Pionier”, kierownik ekspedycji na jachcie w podróż naokoło Afryki, pisarz, przedsiębiorca.

Urodził się 27 kwietnia 1908 r. w Witkowie Nowym, powiat radziechowski w województwie tarnopolskim (rodzice Ludwik Konik i Adela z d. Pesz). W 1929 r. ukończył Wydział Nawigacyjny Szkoły Morskiej w Tczewie¹, w tym samym mniej więcej czasie zmienił nazwisko Konik na Milanowski. Najprawdopodobniej wyjechał wówczas do Belgii, na dalsze kształcenie.

Na początku 1931 r. zamieszkał w Gdyni i ożenił się z Wandą z Gałczyńskich; w 1933 r. przyszedł na świat Ryszard Ludwik, dwa lata później Krystyna Maria.

Razem z synem świat ujrzała też powieść „Córka Neptuna”, opublikowaną przez Instytut Wydawniczy Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni i przyjętą przez krytyków bardzo pochlebnie, jako „pierwsza powieść morską w Polsce, napisana przez oficera marynarki handlowej, wychowanka polskiej szkoły morskiej, pierwsza jego powieść. Dorównuje opisom najlepszych morskich pisarzy zagranicznych. Zdaniem F. A. Ossendowskiego młody autor niewątpliwie wybije się w literaturze morskiej na jedno z czołowych miejsc”².

W 1934 r. został kierownikiem ekspedycji naokoło Afryki. Z zachwytem donosił o tym oraz o innych wyprawach „Dziennik Ostrowski”: „Jako żeglarze jesteśmy najmłodszym w gronie narodów morskich — państwem, lecz mimo to zajmujemy już poczesne miejsce w ich szeregu. Miejsce to zdobyliśmy naszą energią i pracą, której najlepszym miernikiem jest przebyta droga, prowadząca w ciągu dziesięciu lat od jednego statku pod polską banderą handlową, szkolnego żaglowca «Lwów» do 45-ciu regularnych linii okrętowych, łączących Gdynię ze światem. Pionierem, który wykreślał kierunek przyszłych linii okrętowych i wyrabiał w portach obcych prawo obywatelstwa dla naszej bandery i naszych towarów, był statek «Lwów». W ślad za nim bowiem zawsze ukazywały się parowce z ładunkiem polskim.

Dowodzi to, że najlepszym ambasadorem Rzeczypospolitej jest bandera, niezależnie od tego, czy powiewa ona na statku dużym, czy małym. Wielki okręt transatlantycki reprezentuje potęgę, a mały yacht siłę i hart. Po drugiej stronie Oceanu powitano pojawienie się yachtu «Dal» z por. Świechowskim i Bohomolcem z nie mniejszym entuzjazmem, niż niegdyś przybycie parowca «Kościuszko» lub «Pułaskiego» czy «Polonii». Harcerz Wł. Wagner, dotarłszy do Ameryki Południowej na małym czółnie «Zjawa» także przysłużył się dobrze sprawie propagandy naszej bandery.

Wkrótce znowu wypłynie z Gdyni imponująca wyprawa na jachcie w podróż naokoło Afryki. Kapitanem yachtu, który otrzymał nazwę «Legion Młodych» jest por. marynarki handl. Witalis Milanowski, absolwent belgijskiego Uniwersytetu Kolonialnego, będący także dobrze zapowiadającym się literatem i publicystą. [...] Ciekawa i bardzo oryginalna jest organizacja tej, bądź co bądź pożytecznej, imprezy. Otóż na remont i wyekwipowanie yachtu, który kołysze się już na falach Bałtyku — potrzeba jeszcze kilka tysięcy złotych. Organizator wyprawy Legion Młodych, nie chcąc ofiar, spodziewa się zebrać potrzebne fundusze z rozsprzedaży powieści morskiej «Córka Neptuna», której autorem jest kierownik ekspedycji por. W. Milanowski oraz książki pt. «Na skrzyżowaniu dróg» pióra znakomitego powieściopisarza-orientalisty i podróżnika F. A. Ossendowskiego”³. Ale czy wyprawa doszła do skutku – tego nie udało się potwierdzić.

W następnym roku Witalis Milanowski został zarządcą Towarzystwa Okrętowego „Pionier” sp. z o.o., którego także był twórcą, zarejestrowanego 1 kwietnia 1935 r., z siedzibą przy ul. Piotra Skargi 9. Przedmiot: transport morski i nabywanie statków morskich na własność⁴. We wrześniu 1937 r. spółka zmuszona była ogłosić upadłość.

1 Końcowe egzaminy zdał w 1931 r. jako ekstern – „Gazeta Gdańska” 23.09.1931, nr 183, s. 8.

2 „Dziennik Bydgoski” 4.07.1933, nr 150, s. 10.

3 „Dziennik Ostrowski” 8.12.1934, nr 281, s. 5.

Bo choć „początek wyglądał nieźle, lecz swe niewielkie fundusze spółka zużyła na zakup statku, który w dodatku obciążony był hipotecznie na poczet zaciągniętych pożyczek. Dotkliwie dawał się odczuć brak kapitału obrotowego, co w połączeniu z małym doświadczeniem handlowym właścicieli doprowadziło do pogłębiającego się deficytu. W lutym 1937 roku, po przybyciu do Gdańska po ładunek dla Rygi, motorowiec został aresztowany przez władze portowe. Działy one z upoważnienia właścicieli, z których najpoważniejszymi byli Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Polska Agencja Morska. Parę miesięcy później doszło do przymusowej licytacji statku, w wyniku której nabył go norweski kapitan Anderssen Gratzel⁵.

Witalis Milanowski zamieszkał po wojnie w Argentynie – w Buenos Aires założył firmę maklerską, po kilku latach także oddział w La Plata. „Prócz działu morskiego, który już normalnie pracuje, rozwijam moje wydziały eksportu i importu. Nie jest to sprawa łatwa, ze względu na skomplikowany kompleks zagadnień obecnego handlu międzynarodowego, ale nastawiłem w moim przedsiębiorstwie maszynę na «cała naprzód», więc pewnie gdzieś zajadę, a jechać jest mi o wiele łatwiej, bo jest czym i za co⁶ – pisał w 1953 r. do „Okólnika”. Na koniec zaproponował, by co roku wydawany był numer specjalny pisma, zawierający listy kolegów, opisujące ich przeżycia na emigracji. „Sądzę, że listy te mogłyby być czymś w rodzaju dalszego ciągu «Książ Pielgrzymstwa Narodu Polskiego», bo w rzeczywistości nasza grupa morska odbywa jedyną w dziejach naszego narodu pielgrzymkę po lądach

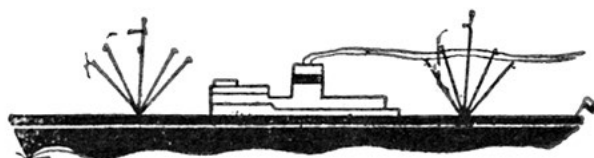

i morzach, i to taką pielgrzymkę, która nie ma równej w dziejach żadnego narodu⁷.

„Pionier”

Vitalis Luis Arturo Milanowski zmarł 6 lipca 1992 r. w „Olivos, Vicente López Partido, Buenos Aires Province, Argentina⁸.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; „Morze” 1973, nr 5; „Okólnik” 1953, nr 63; „Gazeta Gdańska” 23.09.1931, nr 183; „Dziennik Bydgoski” 4.07.1933, nr 150; „Dziennik Ostrowski” 8.12.1934, nr 281; <https://www.geni.com/people/Witalis-Milanowski/6000000078280324279>

4 APGoG, Sąd Grodzki, akta rejestrowe.

5 Jerzy Miciński, *Dzieje m/s „Pionier I*, „Morze” 1973, nr 5.

6 „Okólnik” 1953, nr 63, s. 18.

7 Ibidem, s. 18.

8 <https://www.geni.com/people/Witalis-Milanowski/6000000078280324279>